

Соціальні функції державних органів влади

*Пономаренко О.О., к. е. н., доцент
кафедри політичної економії ХНЕУ ім. С. Кузнеця*

*Пенцова А.Г., студентка
факультету Міжнародних економічних відносин ХНЕУ ім. С. Кузнеця*

*Мордовець А.В., студентка
факультету Економіки і права ХНЕУ ім. С. Кузнеця*

У системі внутрішніх функцій сучасної демократичної держави одне з найважливіших місць посідає соціальна функція, яка нині відіграє не менш важливу роль, ніж політична, економічна або екологічна функції. Задля вибору напрямів розвитку соціально орієнтованої економіки слід дослідити теоретичні особливості становлення та реалізації соціальної функції держави і з'ясувати наскільки сформована теоретична база відповідає вимогам соціально орієнтованої економіки.

Незважаючи на важливість соціальної функції держави як визначальної категорії соціального забезпечення, в науковій літературі й досі точаться гострі дискусії про її зміст, про що свідчать праці М.Г. Александрова, С.С. Алексеєва, О.Т. Барабаша, П.А. Бущенко, В.С. Венедіктова, В.В. Жернакова, Л.І. Лазор, Л. Р. Наливайко, Н.М. Неумивайченка, П.Д. Пилипенка, В.Г. Ротаня, Н.М. Хуторян, Г.І. Чанишевої та інших.

Метою цієї статті є удосконалення теоретичного розуміння сутності соціальної функції державних органів влади України.

Соціальна функція держави належить до її внутрішніх функцій. Об'єктом соціальної функції держави є людина, її життя та здоров'я. Соціальна функція держави Україна дістала закріплення у ст.6 її Конституції, відповідно до якої Україна є суверенною, незалежною, демократичною, соціальною, правовою державою [1]. Сутність соціальної функції держави стисло виражена у ст.3 Конституції України. Згідно з цією статтею людина, її життя та здоров'я, честь і гідність, недоторканість та безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю; права і свободи людини та їх гарантії визначають зміст і спрямованість діяльності держави; утвердження й забезпечення прав і свобод людини є головним обов'язком держави [1].

Існує декілька підходів щодо визначення соціальної функції держави. Наприклад, у своїй праці Наливайко Л. Р. розглядає соціальну функцію держави, як засіб регулювання відносин щодо розподілу соціальних благ, завдяки якому знімається соціальна напруга, зменшується соціальна диференціація, забезпечується соціальний захист людини [2]. Для інших науковців сутність соціальної функції проявляється, насамперед, у забезпеченні соціального захисту населення. Відповідно до позиції, яку обґрунтовує С. Комаров, соціальна функція в сучасних умовах орієнтована насамперед, на надання соціальних послуг та створення умов для забезпечення гідного життя і розвитку кожної людини [3].

Соціальна функція багатогранна за змістом і масштабна за обсягом державної діяльності. Головне її призначення полягає в усуненні або пом'якшенні можливої соціальної напруги в суспільстві. Більше того, ця функція виявляється тісно пов'язаною з іншою, а саме - з економічною функцією держави.

Державних органів, компетенція яких пов'язана з реалізацією саме соціальних функцій держави, досить багато. Найбільш вдалою, на нашу думку є така їх класифікація:

- загальні органи, компетенція яких поширюється на всі найбільш важливі сфери суспільного життя, у тому числі й на соціальну;

- органи, компетенція яких пов'язана із соціальним захистом населення: загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням населення; пенсійним забезпеченням громадян; наданням соціальної допомоги населенню (конкретним категоріям громадян); забезпеченням високого життєвого рівня населення [4].

Позитивною рисою роботи державних органів влади в Україні є тенденція зростання державних витрат на соціальне забезпечення та соціальний захист населення (табл. 1).

Слід зазначити, що наряду з позитивною тенденцією можна прослідкувати проблему необхідності докорінного вдосконалення системи щодо соціального захисту населення України. Адже для більшої частини населення характерні досить низький рівень матеріального стану, бідність.

Таблиця 1

Державні витрати на соціальний захист та соціальне
забезпечення населення [5]

Рік	Сума видатків зведеного бюджету України (млн. грн)	У % до загальних видатків	У % до ВВП
2008	74 069,7	23,8	7,8
2009	78 872,4	25,4	8,6
2010	104 624,1	27,6	9,7
2011	105 555,7	25,0	8,1
2012	125 352,7	25,3	8,9

Таким чином, під соціальною функцією держави пропонуємо розуміти сукупність дій держави, яка полягає у створенні необхідних умов, що забезпечують усвідомлення суспільством потреби щодо створення системи соціального захисту населення, гарантують соціальну безпеку, соціальні права людини і громадянина, а також забезпечують гідне життя людини незалежно від її соціального стану.

Забезпечення соціальних функцій в рамках діючих законів потребує запровадження вдалих соціальних реформ, що, перш за все, вимагає наявності державного механізму, який би був готовий до ефективного функціонування, тобто забезпечений кваліфікованими кадрами, технікою тощо.

Список використаної літератури

1. Конституція України // Відом. Верховної Ради України. - 1996. - № 30
2. Наливайко Л.Р. Поняття та основні ознаки функцій держави / Л.Р. Наливайко // Правова держава. - К.; 2009. Вип. 16. - С. 187-188
3. Барський Ю.М. Сутність та значення соціальної функції держави в сучасних умовах / Ю.М. Барський // Економічний форум. – 2011. – №2. – [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://archive.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/vchu/econ/2011_207/N207p124-126.pdf
4. Стойка А. Розвиток системи соціального захисту як основи стратегічного планування в соціальній сфері / А. Стойка // Державне управління та місцеве самоврядування: зб. наук. пр.. – Дніпропетр.: Вид-во ДРІДУ НАДУ, 2010. - №1. – С. 121 -130
5. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://ukrstat.gov.ua/>